

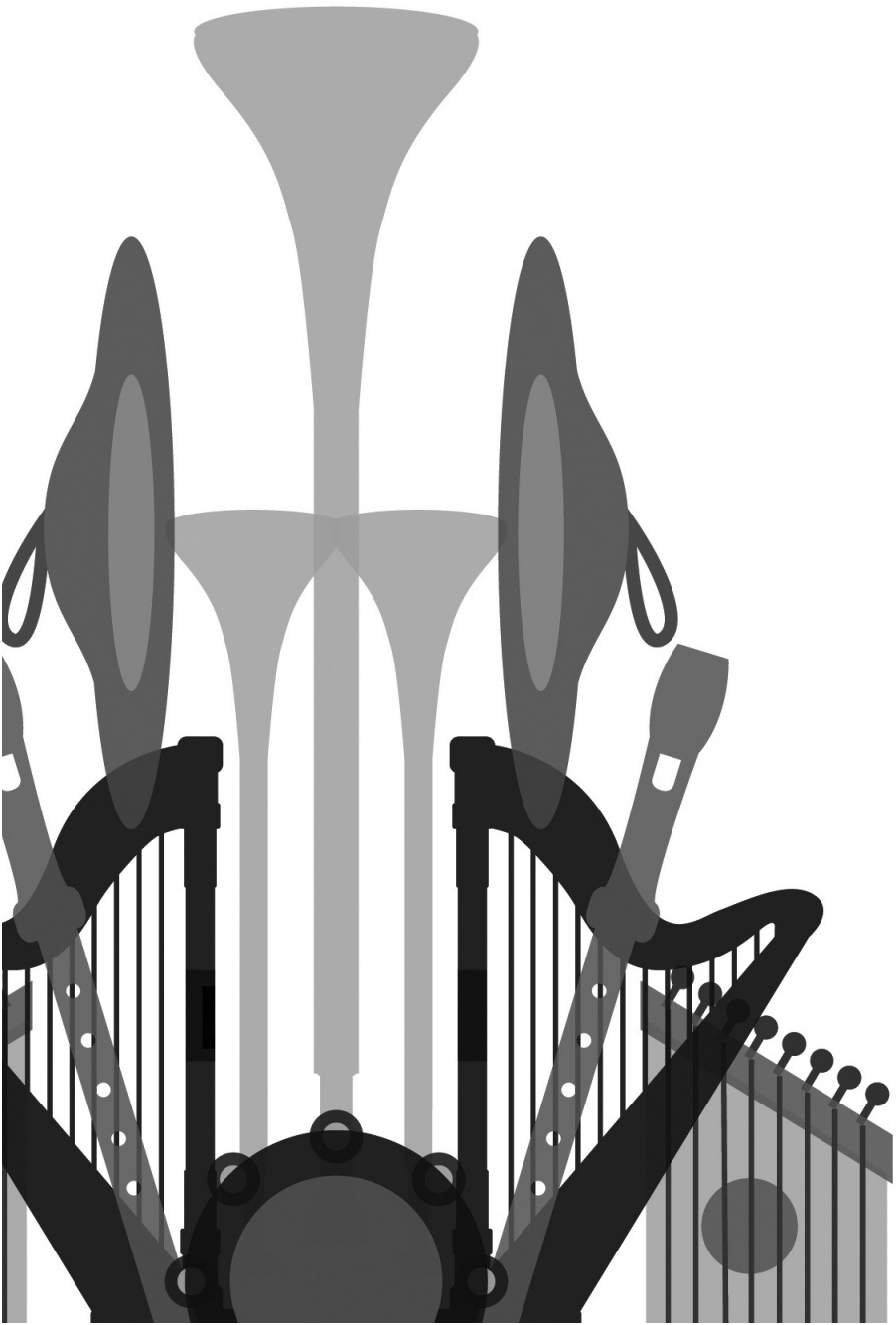
Marcel Barnard

TOT GODS EER

Handreiking voor gesprekken over liturgie

Marcel Barnard

TOT GODS EER

Handreiking voor gesprekken over liturgie

Uitgeverij Boekencentrum
Utrecht

Inhoud

Woord vooraf	7
Leeswijzer	9
Samenvatting	11
1 Urgentie tot herbezinning op protestantse liturgie	13
2 Protestantse liturgie	19
3 Verschillende bronnen en diverse vormen	37
4 Hoe de reformatie en onze kerken met liturgie omgingen	43
Gespreksvragen	47

Woord vooraf

‘Vieren, leren, dienen’. Deze drie woorden typeren de kerk. Dit boek gaat over het eerste woord: vieren. Liturgie is vieren. Vieren van de dienst van God aan mensen en de dienst van mensen aan God.

Kerk 2025 kiest ervoor terug te gaan naar de kern. Om ons niet langer te verliezen in bijzaken maar te concentreren op waar het in de kerk ten diepste om gaat: de ontmoeting met God, elkaar en de wereld. Om deze concentratie gaat het in dit boek.

Liturgie raakt aan het wonder van ons kerk zijn, aan de ontmoeting met God. Treffend weergegeven in het woord ‘vieren’. Liturgie moet je vieren. Liefst niet alleen maar samen. Op zondag in de kerk of op een ander moment in een andere ruimte samen met anderen. Samen vieren, bidden, stil worden, zingen, horen, delen verbindt, maakt één.

Dit boek is een aanzet om in gesprek met elkaar het geheim van ons kerkzijn dieper te leren kennen. Het moderamen reikt u dit boek aan in de hoop dat u in uw gemeente en/of in uw ring van gemeenten met elkaar in gesprek gaat over het eigene van de liturgie. Niet om hierover te theoretiseren maar om met elkaar de parels van het samen vieren op te delven.

Als eerste hebben de leden van de generale synode dit gesprek gevoerd. De notitie van prof. dr. Marcel Barnard (hoogleraar Praktische Theologie/ Liturgiewetenschap van de Protestantse Theologische Universiteit) *Tot Gods eer. Handreiking voor gesprekken over liturgie* vormde de basis voor dit gesprek. Intensief is met elkaar doorgeproken over:

- wat verstaat u onder liturgie?
- wat raakt u in de liturgie?
- wat maakt voor u een viering tot een protestantse eredienst?

Deze vragen gaven ruimte om persoonlijke ervaringen te delen. Uit de gesprekken kwam een groot verlangen naar voren naar ruimte voor de ontmoeting met God. Naar momenten waarop Gods aanwezigheid wordt ervaren. Men sprak de hoop uit dat de verkondiging van de bijbelwoorden het leven in een ander perspectief zet. Dat in de viering de verbondenheid met elkaar, van het samen gemeente zijn, wordt ervaren.

We zijn blij dat de oorspronkelijke notitie is uitgegroeid tot dit mooie boek. De filmpjes die zijn toegevoegd (zie: www.protestantsekerk.nl/liturgie) laten zien hoe verschillend kerkdiensten kunnen zijn. Naast de tekst van dit boek en de drie bovengenoemde vragen vormen zij een goede opmaat voor het gesprek in uw (wijk)gemeenten of ring van gemeenten.

We danken professor Marcel Barnard voor de aangeleverde tekst. Wij hopen dat dit boek en de filmpjes u helpen om met elkaar door te praten over liturgie en dat dit gesprek uw vreugde en verwondering over het samen vieren verrijkt en verdiept. In de woorden van professor Barnard:

‘Liturgie moet je vieren.
Je moet binnengaan in het geheim van de liturgie.
Dan is de nacht een licht om mij heen,
dan begin ik te zingen met al wat leeft,
te juichen met al wat adem heeft.
Tot Gods eer.
Hij zij geprezen.’

Een heel goed gesprek toegewenst!

René de Reuver, februari 2018

ER VERANDERT VEEL IN DE KERK: ER WORDT GEËXPERIMENTEERD, GEPIONIERD EN VEEL GEDISCUSSIEERD. HIERDOOR HEERST ER IN VEEL GEMEENTES VERWARRING ALS HET GAAT OM DE LITURGIE.

Dit was voor de Protestantse Kerk reden om liturgie op haar agenda te zetten. Op verzoek van de synode schreef liturgiewetenschapper Marcel Barnard een gespreksboek, voor predikanten, kerkenraden en gemeenteleden. In dit boek, beschrijft hij de protestantse liturgie, licht hij de achtergronden ervan toe, en geeft hij een kleine protestantse theologie van de liturgie. Daarnaast laat hij zien uit welke verschillende tradities de protestantse liturgie wordt gevoed.

MARCEL BARNARD IS HOGLERAAR PRAKTISCHE THEOLOGIE AAN DE PROTESTANTSE THEOLOGISCHE UNIVERSITEIT TE AMSTERDAM EN AAN DE UNIVERSITEIT VAN STELLENBOSCH, ZUID AFRIKA, EN HOGLERAAR LITURGIEWETENSCHAP AAN DE VRIJE UNIVERSITEIT.

www.uitgeverijboekencentrum.nl

ISBN 978 90 239 5460 6 | NUR 700

Protestantse
Kerk

